به اهتمام:
مهدی غریب

حسابداری در زمان جنگ

روش‌ها، راهکارها و مسئولیت‌ها

شرحی بر:

تأثیر جنگ بر محیط مالی و حسابداری
فرایندهای حسابداری در شرایط جنگی
مسئولیت‌های اخلاقی و حرفه‌ای حسابداران
فناوری، امنیت داده‌ها و حسابداری دیجیتال در جنگ
درس‌هایی از تاریخ و نمونه‌های بین‌المللی
چک‌لیست اجرایی حسابداری در زمان جنگ

War Accounting

1
2
3
4

ویرایش اول
تابستان ۱۴۰۴

Mahdi.gharib.ir

Mahdi.gharib.ir

تقدیم به عاشقان وطن

تازه های حسابداری
ACCPress.com

سپاس از همه خادمان وطن

Mahdi.gharib.ir

«حسابداران، سربازان گمنام جبهه اقتصادی»

حسابداران

۱. جنگ امروز، جنگ اقتصادی است؛ جنگ پول است:دیگر صرفاً توپ و تفنگ تعیین‌کننده نیست؛ تحریم، تورم، اختلال در زنجیره تأمین، حملات سایبری، و فرار مالیاتی ابزارهای جنگ مدرن‌اند.

۲. حسابداران، نگهبان و تحلیلگر میدان مالی هستند:مثل یک افسر اطلاعاتی در میدان نبرد، حسابدار وظیفه دارد هزینه‌ها را رصد کند، منابع را مدیریت کند، گزارش شفاف ارائه دهد و از "ریزش اقتصادی" سازمان جلوگیری کند.

۳. در زمان بحران (مثل جنگ)، حسابدار نقشی مضاعف دارند:ارزیابی دارایی‌ها، تحلیل ریسک نقدینگی، کنترل بودجه، ارزیابی زیان‌ها، و حتی پیشنهاد راهکار بقا.

۴. در ایران، با جنگ اقتصادی واقعی روبه‌رو هستیم:تحریم‌ها، محدودیت ارزی، تورم و رکود باعث شده‌اند که نقش حسابداران از حساب‌رسی فراتر برده و به نقش استراتژیست مالی ارتقاء پیدا کنه.

Mahdi.gharib.ir

مخاطبین

- حسابداران بخش خصوصی و دولتی
- ممیزان مالیاتی، حسابرسان و مدیران مالی
- دانشجویان و اساتید حسابداری
- سیاست‌گذاران مالی در دولت و شهرداری‌ها
- اعضای نهادهای نظارتی و دیوان محاسبات

Mahdi.gharib.ir

بخش اول
بخش دوم
بخش سوم
بخش چهارم

فهرست

- چالش‌های خاص حسابداری در شرایط بحرانی جنگی
- اصول و استانداردهای حسابداری قابل اجرا در زمان جنگ
- مدیریت منابع مالی محدود و اولویت‌بندی هزینه‌ها
- روش‌های ارزیابی خسارات و ثبت دارایی‌های از دست رفته
- گزارش‌دهی شفاف در شرایط عدم قطعیت
- نقش حسابداران در بازسازی زیرساخت‌های مالی
- تأثیر جنگ بر محیط مالی و حسابداری
- فرایندهای حسابداری در شرایط جنگی
- مسئولیت‌های اخلاقی و حرفه‌ای حسابداران
- فناوری، امنیت داده‌ها و حسابداری دیجیتال در جنگ
- درس‌هایی از تاریخ و نمونه‌های بین‌المللی
- چک‌لیست اجرایی حسابداری در زمان جنگ
- جمع‌بندی: راهکارهای عملی برای حسابداران در شرایط بحرانی

Mahdi.gharib.ir

«در میدان جنگ اقتصادی، حسابداران سنگر نگهبانی منابع‌اند»

پیشگفتار

با سلام

بنام آنکه جان را فکرت آموخت.

حسابداری مایه حیات ارقام است.

ارجمندان گرامی، سپاسگزارم که نگاه اندیشه تان را به این محتوا هدایت نموده و مرا از نکات ارزشمندتان بهرمند می سازید.

در این ارائه، به بررسی عمیق چالش‌ها، روش‌ها و مسئولیت‌های حسابداری در دوران جنگ خواهیم پرداخت. هدف ما، ارائه راهکارهای عملی برای حفظ شفافیت مالی و کمک به بازسازی اقتصادی در سخت‌ترین شرایط است.

مشتاقانه پذیرای نظرات فرهیختگان گرامی می باشم.

ارادتمند: سرباز وطن
مهدی غریب

mahdi.gharib@yahoo.com

+989121670074

Mahdi.gharib.ir

اگر جنگ فردا شروع شود، حسابدار امروز باید:

- فهرست سناریوهای نقدینگی را تهیه و تجزیه‌وتحلیل کند.
- دارایی‌ها را برای شناسایی نشانه‌های کاهش ارزش بررسی و مستند کند.
- سیستم گزارش‌دهی سریع با مستندات دقیق خسارت‌ها را آماده داشته باشد.
- زیرساخت امنیت داده‌ها را تقویت کرده و از فناوری‌های ضدتحریف بهره گیرد.
- بر شفافیت بودجه‌ای، گزارش‌دهی به نهادهای نظارتی و تطابق با استانداردهای بین‌المللی تکیه کند.

اگر؟

تازه های حسابداری
ACCPress.com

Mahdi.gharib.ir

زنجیره های

مالیات و بیمه

- محاسبه
- پرداخت

مالی

- دریافت
- پرداخت

فیزیکی

- حمل و نقل
- تامین مواد

Mahdi.gharib.ir

چالش ها

چالش‌های خاص حسابداری در شرایط بحرانی جنگی

ناامنی و تخریب زیرساخت‌ها

دسترسی محدود به دفاتر، اسناد و سیستم‌های اطلاعاتی، حسابداری را با موانع جدی روبرو می‌کند. حفظ امنیت کارکنان نیز یک اولویت حیاتی است.

کمبود نیروی انسانی متخصص

مهاجرت یا از دست دادن حسابداران ماهر، توانایی سازمان‌ها را برای حفظ سوابق مالی دقیق به شدت کاهش می‌دهد.

چالش ها

چالش‌های خاص حسابداری در شرایط بحرانی جنگی

نوسانات شدید اقتصادی

تورم بالا، کاهش ارزش پول و اختلال در زنجیره‌های تامین، ارزیابی دارایی‌ها و بدهی‌ها را بسیار پیچیده می‌سازد .مدل‌های سنتی بی‌اثر می‌شوند.

تغییرات قوانین و مقررات

قوانین مالیاتی و تجاری ممکن است به طور ناگهانی تغییر کنند یا کاملاً نادیده گرفته شوند، که به سردرگمی و ریسک‌های حقوقی منجر می‌شود.

Mahdi.gharib.ir

Mahdi.gharib.ir

اصول

اصول و استانداردهای حسابداری قابل اجرا در زمان جنگ

با وجود شرایط دشوار، پایبندی به اصول حسابداری حتی حیاتی‌تر می‌شود .
برخی اصول نیازمند انعطاف‌پذیری و تفسیر مجدد هستند.

اصل تداوم فعالیت

تفسیر این اصل در شرایط جنگی نیازمند ارزیابی دقیق بقای واحد اقتصادی و توانایی آن برای ادامه عملیات است.

ارزیابی بر اساس ارزش منصفانه

در بازارهای مختل شده، تعیین ارزش منصفانه دارایی‌ها و بدهی‌ها چالش‌برانگیز است و نیاز به قضاوت حرفه‌ای بیشتری دارد.

Mahdi.gharib.ir

اصول

اصول و استانداردهای حسابداری قابل اجرا در زمان جنگ

با وجود شرایط دشوار، پایبندی به اصول حسابداری حتی حیاتی‌تر می‌شود .
برخی اصول نیازمند انعطاف‌پذیری و تفسیر مجدد هستند.

اصل محافظه‌کاری

افزایش عدم قطعیت، لزوم اعمال سخت‌گیرانه‌تر این اصل را برای شناسایی زیان‌ها و هزینه‌های احتمالی دوچندان می‌کند.

اهمیت و افشاء کامل

افشای کلیه اطلاعات مرتبط، حتی با وجود محدودیت‌ها، برای حفظ شفافیت و اعتماد ذینفعان ضروری است.

Mahdi.gharib.ir

الویت بندی

مدیریت منابع مالی محدود و اولویت‌بندی هزینه‌ها

در زمان جنگ، منابع مالی به شدت محدود شده و نیازهای اضطراری افزایش می‌یابد. حسابداران نقش کلیدی در تخصیص بهینه این منابع ایفا می‌کنند.

اولویت‌بندی هزینه‌ها باید بر اساس حفظ جان انسان‌ها، تامین نیازهای اساسی و سپس حفظ ظرفیت‌های حیاتی برای بازسازی آینده صورت گیرد. حذف هزینه‌های غیرضروری و تمرکز بر کارایی حداکثری از اهمیت بالایی برخوردار است.

نیازهای حیاتی

غذا، دارو، سرپناه

عملیات ضروری

آب، برق، ارتباطات

حفظ زیرساخت

تعمیرات فوری

آماده‌سازی برای بازسازی

برنامه‌ریزی بلندمدت

Mahdi.gharib.ir

خسارت

روش‌های ارزیابی خسارات و ثبت دارایی‌های از دست رفته

ارزیابی دقیق خسارات ناشی از جنگ برای ثبت‌های حسابداری، دریافت غرامت و برنامه‌ریزی بازسازی حیاتی است. این فرآیند پیچیدگی‌های زیادی دارد.

مستندسازی بصری

تهیه عکس، فیلم و نقشه‌های ماهواره‌ای برای اثبات تخریب دارایی‌ها.

جمع‌آوری اسناد

جستجو و بازیابی اسناد مالکیت، فاکتورهای خرید و سوابق نگهداری.

تخمین خسارت

استفاده از روش‌های تخمین بر اساس هزینه‌های جایگزینی یا ارزش دفتری.

ثبت حسابداری

ثبت دارایی‌های از دست رفته به عنوان زیان و ایجاد حساب‌های مناسب.

Mahdi.gharib.ir

گزارش‌ها

گزارش‌دهی شفاف در شرایط عدم قطعیت

گزارش‌دهی مالی در دوران جنگ، با وجود اطلاعات ناقص و تغییرات سریع، باید حداکثر شفافیت را حفظ کند .این امر برای حفظ اعتماد ذینفعان و جلب کمک‌های بین‌المللی ضروری است.

افشای کامل ریسک‌ها

شناسایی و افشای تمامی ریسک‌های عملیاتی و مالی ناشی از جنگ، از جمله ریسک نقدینگی، ریسک اعتبار و ریسک قانونی.

گزارش‌دهی مستمر

ارائه گزارش‌های دوره‌ای، حتی به صورت خلاصه، برای به‌روز نگه داشتن ذینفعان و نشان دادن تلاش برای شفافیت.

تفسیر مناسب گزارش‌ها

ارائه توضیحات کافی در مورد محدودیت‌های اطلاعاتی و مفروضات به کار رفته در تهیه گزارش‌ها.

Mahdi.gharib.ir

حسابداری در زمان جنگ

۱- تأثیر جنگ بر محیط مالی و حسابداری
۲- چالش‌ها و راهکارهای حسابداری در شرایط عدم قطعیت و بحران
۳- مدیریت منابع انسانی و مالی در زمان جنگ
۴- تطبیق ساختارهای مالیاتی، بیمه‌ای و قانونی شرکت‌ها در شرایط جنگی
۵- مدیریت دارایی‌ها، موجودی کالا و سرمایه در گردش در بحران جنگ
۶- نمونه‌ها و درس‌های بین‌المللی از حسابداری در زمان جنگ

Mahdi.gharib.ir

تأثیر جنگ بر محیط مالی و حسابداری

مقدمه

جنگ نه‌تنها عرصه نظامی بلکه ابعاد اقتصادی، اجتماعی و نهادی کشور را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد .در چنین شرایطی، محیط مالی و حسابداری دستخوش تغییرات عمده‌ای می‌شود که برای مدیریت آن نیاز به درک عمیق‌تری از اصول و روش‌های انعطاف‌پذیر حسابداری داریم.

۱.تغییر در جریان نقدینگی و منابع مالی

در شرایط جنگ، دولت‌ها معمولاً منابع مالی خود را به سمت هزینه‌های نظامی هدایت می‌کنند .این مسأله باعث کاهش اعتبارات برای بخش‌های غیرنظامی و خصوصی شده و فشار مضاعفی بر گردش نقدینگی شرکت‌ها وارد می‌کند.

📌 مثال :در جنگ ایران و عراق، بسیاری از واحدهای تولیدی به‌دلیل اولویت‌بندی منابع به نفع جبهه، با کمبود نقدینگی مواجه شدند.

Mahdi.gharib.ir

تأثیر جنگ بر محیط مالی و حسابداری

۲.عدم قطعیت شدید و نیاز به حسابداری سناریومحور

جنگ موجب افزایش نااطمینانی در بازارها، هزینه‌ها و روندهای تأمین می‌شود .حسابداران باید از روش‌های مبتنی بر تحلیل سناریو، احتمال‌های مختلف و بودجه‌ریزی منعطف استفاده کنند.

📌 مثال :برخی صنایع در دوران جنگ با طراحی سه سناریوی تولید، نیمه‌تعطیلی و تعطیلی کامل، برنامه‌ریزی مالی می‌کردند

Mahdi.gharib.ir

تأثیر جنگ بر محیط مالی و حسابداری

۳.افزایش هزینه‌های نظامی و کاهش بودجه‌های اجتماعی

کاهش بودجه‌های رفاهی، سلامت و آموزش از یک‌سو و افزایش فشار مالیاتی و کسری بودجه از سوی دیگر، موجب فشار به واحدهای اقتصادی و لزوم تغییر در الگوی ثبت هزینه‌ها و درآمدها می‌شود.

📌 مثال: شهرداری‌ها در دوران جنگ مجبور شدند بودجه پروژه‌های عمرانی را متوقف و منابع را به خدمات اضطراری تخصیص دهند.

Mahdi.gharib.ir

تأثیر جنگ بر محیط مالی و حسابداری

۴. اختلال در زنجیره تأمین و ثبت موجودی‌ها

جنگ باعث ایجاد وقفه در واردات، تولید داخلی و توزیع کالاها می‌شود. در نتیجه، سیستم‌های ثبت موجودی باید به‌صورت دقیق‌تر با احتساب زیان‌های ناشی از آسیب، تخریب یا سرقت به‌روزرسانی شوند.

📌 مثال: کارخانه‌های ایرانی در دوران بمباران مراکز صنعتی، با انبارگردانی اضطراری و ثبت خسارات به‌روزرسانی موجودی می‌کردند.

نتیجه گیری:
حسابداری در زمان جنگ به سطح جدیدی از انطباق، انعطاف‌پذیری و تحلیل ریسک نیاز دارد. آموزش مداوم حسابداران برای تطبیق با شرایط پرتلاطم جنگی امری حیاتی است.

Mahdi.gharib.ir

چالش‌ها و راهکارهای حسابداری در شرایط عدم قطعیت و بحران

مقدمه

شرایط بحران، همچون جنگ، تحریم یا بلایای طبیعی، محیط مالی را پیچیده و غیرقابل پیش‌بینی می‌کند .حسابداران در چنین محیطی باید توان پیش‌بینی، تحلیل، و تصمیم‌گیری در موقعیت‌های متغیر را داشته باشند .در این محور، چالش‌ها و راهکارهای تطبیقی بررسی می‌شود

۱.شناسایی و تحلیل عدم قطعیت‌ها

حسابداران باید بتوانند عوامل بحرانی داخلی و خارجی مؤثر بر عملیات مالی را شناسایی کرده و با استفاده از تحلیل حساسیت، ماتریس ریسک و ابزارهای هوشمند، اثرگذاری آن‌ها را مدل‌سازی کنند.

📌 مثال: شرکت‌های واردکننده تجهیزات پزشکی در دوران بحران ارزی ۱۳۹۷ با تحلیل نوسانات نرخ ارز، مدل تخصیص منابع خود را بازنگری کردند.

Mahdi.gharib.ir

چالش‌ها و راهکارهای حسابداری در شرایط عدم قطعیت و بحران

۲. حسابداری سناریو محور و بودجه‌ریزی تطبیقی

تدوین سناریوهای مالی در شرایط خوش‌بینانه، واقع‌بینانه و بدبینانه به شرکت‌ها اجازه می‌دهد تا واکنش سریع‌تری به تغییرات شدید محیطی داشته باشند. این شیوه باید در بودجه‌ریزی، تخصیص منابع و پیش‌بینی سود و زیان تعبیه شود.

📌 مثال: شرکت ایران‌خودرو در دوره کرونا سناریوهای سه‌گانه تولید، کاهش تولید و توقف خط را برای مدیریت بحران تنظیم کرد

Mahdi.gharib.ir

چالش‌ها و راهکارهای حسابداری در شرایط عدم قطعیت و بحران

۳.مدیریت ریسک و تقویت کنترل‌های داخلی

با افزایش احتمال خطا و تقلب در بحران‌ها، حسابداران باید فرآیندهای کنترلی را به‌روزرسانی و هوشمندسازی کرده، نظارت داخلی را افزایش دهند و آموزش نیروهای انسانی را در دستور کار قرار دهند.

📌 مثال: شرکت فولاد خوزستان با پیاده‌سازی سیستم ERP جدید در دوران تحریم، کنترل عملیات مالی را دقیق‌تر نمود.

Mahdi.gharib.ir

چالش‌ها و راهکارهای حسابداری در شرایط عدم قطعیت و بحران

۴. گزارش‌گری شفاف و افزایش پاسخگویی

افشای صادقانه اثرات بحران و انعکاس عدم قطعیت‌ها در یادداشت‌های پیوست صورت‌های مالی، کلید اعتمادسازی و پایداری سرمایه‌گذاری در شرایط سخت است.

📌 **مثال: در گزارش مالی بانک ملت سال ۱۳۹۹، به‌صراحت اثر تحریم‌ها بر عملکرد ارزی و سود عملیاتی توضیح داده شد.**

نتیجه‌گیری

حسابداری بحران‌محور نیازمند دید سیستمی، رویکرد انعطاف‌پذیر و تعهد حرفه‌ای است .آینده‌نگری، تحلیل داده و استفاده از فناوری، عوامل کلیدی در مدیریت مالی بحران هستند

Mahdi.gharib.ir

مدیریت منابع انسانی و مالی در زمان جنگ

مقدمه

یکی از مهم‌ترین چالش‌های دوران جنگ، حفظ نیروی انسانی و مدیریت منابع مالی سازمان‌هاست. در این شرایط، حسابداران و مدیران مالی باید بتوانند ضمن تطبیق با فشارها و کمبودها، نیروی انسانی را حفظ کرده و از منابع محدود بیشترین بهره‌وری را کسب کنند

۱.استمرار حضور کارکنان در شرایط پرخطر

در دوران جنگ، تهدیدهای امنیتی، بمباران و اختلال در خدمات عمومی، موجب کاهش حضور کارکنان می‌شود. سازمان‌ها باید با ایجاد سازوکارهای پشتیبان، مانند بیمه جنگ، مزایای تشویقی و شیفت‌های جایگزین، زمینه تداوم فعالیت کارکنان را فراهم کنند.

📌 مثال: در دوران جنگ ایران و عراق، بسیاری از شرکت‌ها به کارگران خود کمک هزینه رفت‌وآمد و جیره غذایی ارائه می‌دادند تا در شرایط بحران، همچنان در محل حاضر شوند

Mahdi.gharib.ir

مدیریت منابع انسانی و مالی در زمان جنگ

۲. اصلاح ساختار حقوق و مزایا

با توجه به تورم جنگی و فشار اقتصادی، ساختار جبران خدمات باید متناسب‌سازی شود. پرداخت‌های مبتنی بر عملکرد، مزایای غیرنقدی، و پرداخت پاداش برای مشاغل پرریسک، از راهکارهای مؤثر هستند.

📌 مثال: سازمان‌هایی مانند شرکت ملی نفت ایران، در دوره جنگ پاداش ویژه برای پرسنل مناطق جنگی در نظر گرفتند.

Mahdi.gharib.ir

مدیریت منابع انسانی و مالی در زمان جنگ

۳. انعطاف در مدیریت نیروی انسانی و کار از راه دور

در صورت تهدید فیزیکی یا حملات، استفاده از دورکاری، تغییر در نوبت‌های کاری، و استقرار نیروهای پشتیبان در مناطق امن‌تر، می‌تواند استمرار فعالیت را تضمین کند.

📌 مثال: برخی سازمان‌ها دفاتر جایگزین در شهرهای اطراف مناطق جنگی دایر کردند تا فعالیت‌ها را از آنجا ادامه دهند.

Mahdi.gharib.ir

مدیریت منابع انسانی و مالی در زمان جنگ

۴. مدیریت هزینه‌ها و تخصیص منابع مالی انسانی

در شرایط محدودیت بودجه، باید تخصیص منابع به کارکنان کلیدی و بخش‌های حیاتی صورت گیرد. ثبت دقیق هزینه‌های پرسنلی، به‌روزرسانی تعهدات بلندمدت و پایش مستمر بهره‌وری الزامی است.

📌 مثال: در برخی کارخانه‌های دولتی زمان جنگ، بخشی از کارکنان غیرضروری به خطوط تولید موقت جبهه منتقل شدند تا بار مالی کاهش یابد.

نتیجه‌گیری

در شرایط جنگی، مدیریت منابع انسانی نیازمند انعطاف‌پذیری، عدالت، و انگیزش مضاعف است .نقش حسابداران در ثبت صحیح هزینه‌های پرسنلی، تحلیل پایداری مالی و مشاوره به مدیران برای تصمیم‌گیری مؤثر بسیار حیاتی است

Mahdi.gharib.ir

تطبیق ساختارهای مالیاتی، بیمه‌ای و قانونی شرکت‌ها در شرایط جنگی

مقدمه

جنگ نه‌تنها زیرساخت‌های فیزیکی و انسانی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، بلکه ساختارهای قانونی و مالی شرکت‌ها را نیز به چالش می‌کشد. در این وضعیت، دولت‌ها برای تأمین هزینه‌های جنگ و تنظیم فضای اقتصادی، سیاست‌های مالیاتی و بیمه‌ای جدیدی اعمال می‌کنند. از سوی دیگر، شرکت‌ها نیز باید در برابر این تحولات سریع، با انعطاف و آگاهی واکنش نشان دهند

۱.تغییر در سیاست‌های مالیاتی دولت

- افزایش نرخ مالیات بر درآمد مانند مالیات بر معادن

- وضع مالیات‌های جدید بر تولید کالاهای لوکس و غیرمصرف خوراکی

- تسهیلات زمانی برای پرداخت بدهی‌های مالیاتی و بیمه

📌 مصداق ایرانی: سازمان امور مالیاتی در دهه ۶۰ شرکت‌های دفاعی را از مالیات معاف کرد.

Mahdi.gharib.ir

تطبیق ساختارهای مالیاتی، بیمه‌ای و قانونی شرکت‌ها در شرایط جنگی

۲. چالش‌های بیمه‌ای شرکت‌ها

- شفاف‌سازی پوشش بیمه‌ای در زمان جنگ

- ارزیابی مجدد ارزش بیمه‌ای دارایی‌ها

📌 مصداق ایرانی: شرکت‌های فاقد پوشش بیمه‌ای جنگی پس از بمباران‌ها آسیب جدی دیدند.

Mahdi.gharib.ir

تطبیق ساختارهای مالیاتی، بیمه‌ای و قانونی شرکت‌ها در شرایط جنگی

۳. الزامات و معافیت‌های قانونی اضطراری

- تغییر کاربری کارخانه‌ها

- تعلیق برخی الزامات گمرکی و مالی

📌 مصداق ایرانی: مجوز تولید قطعات نظامی به ایران‌خودرو در دهه ۶۰

Mahdi.gharib.ir

تطبیق ساختارهای مالیاتی، بیمه‌ای و قانونی شرکت‌ها در شرایط جنگی

۴. نقش کلیدی حسابداران

- رصد تغییرات قانونی
- مستندسازی معافیت‌ها
- مشاوره به مدیران
- گزارش‌دهی دقیق

نتیجه‌گیری

تطبیق با قوانین جدید برای بقا و تداوم فعالیت شرکت‌ها در شرایط جنگی ضروری است. حسابداران در خط مقدم این انطباق قرار دارند.

Mahdi.gharib.ir

مدیریت دارایی‌ها، موجودی کالا و سرمایه در گردش در بحران جنگ

مقدمه

در شرایط جنگی، زنجیره تأمین دچار اختلال می‌شود و دسترسی به منابع و کالاها محدود می‌گردد. شرکت‌ها برای حفظ بقا باید استراتژی‌های متفاوتی در نگهداری موجودی، مدیریت دارایی‌های فیزیکی و نقدینگی اتخاذ کنند.

۱.ثبت دقیق و روزآمد موجودی کالا

- تغییرات لحظه‌ای در دسترسی و قیمت کالا

- نیاز به نرم‌افزارهای حسابداری دقیق

📌 مصداق ایرانی: کارخانه‌های خواروبار مجبور به ثبت روزانه ذخایر در دوران بمباران بودند.

Mahdi.gharib.ir

مدیریت دارایی‌ها، موجودی کالا و سرمایه در گردش در بحران جنگ

۲. ارزیابی مجدد دارایی‌ها

- بازبینی ارزش دفتری دارایی‌ها در مناطق جنگی

- ثبت کاهش ارزش دارایی‌ها بر اساس اصول حسابداری احتیاطی

📌 نمونه: کاهش ارزش ماشین‌آلات صنعتی در مناطق مرزی

Mahdi.gharib.ir

مدیریت دارایی‌ها، موجودی کالا و سرمایه در گردش در بحران جنگ

۳. مدیریت سرمایه در گردش

- کاهش دوره وصول مطالبات

- افزایش سطح نقدینگی در برابر نوسانات قیمت‌ها و اختلال‌ها

- اولویت‌بندی پرداخت‌ها

Mahdi.gharib.ir

مدیریت دارایی‌ها، موجودی کالا و سرمایه در گردش در بحران جنگ

۴. نقش حسابداران در زمان جنگ

- مدیریت اطلاعات مربوط به ذخایر و نقدینگی

- تحلیل نسبت‌های مالی و پیش‌بینی جریان نقدی در شرایط بحران

- مشاوره برای تخصیص بهینه منابع کمیاب

نتیجه‌گیری

مدیریت موجودی و دارایی‌ها در جنگ، بیش از پیش به تخصص و چابکی نیاز دارد .حسابداران باید از ابزارهای تحلیلی و گزارشگری استفاده کنند تا شرکت‌ها را در حفظ پایداری یاری دهند

Mahdi.gharib.ir

نمونه‌ها و درس‌های بین‌المللی از حسابداری در زمان جنگ

مقدمه

در کشورهای مختلف، تجربه جنگ باعث شد تا نظام‌های مالی و حسابداری دچار تحول شده و ساختارهای نوینی برای گزارشگری، انطباق‌پذیری و پایداری مالی توسعه یابد. شناخت این تجربیات می‌تواند درس‌های مهمی برای نظام حسابداری ایران در شرایط بحرانی فراهم آورد.

۱. بریتانیا در جنگ جهانی دوم

دولت بریتانیا برای تأمین منابع جنگ، نظام مالیاتی اضطراری وضع کرد.
حسابداران وظیفه داشتند محاسبه هزینه‌های جنگ، شفاف‌سازی در تخصیص منابع، و گزارش هزینه-فایده پروژه‌های دفاعی را انجام دهند.

🎯 درس‌ها:

- تمرکز بر شفافیت در تخصیص منابع عمومی
- توسعه حسابداری هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت (ABC) برای پروژه‌های دفاعی

Mahdi.gharib.ir

نمونه‌ها و درس‌های بین‌المللی از حسابداری در زمان جنگ

۲. آلمان نازی

در دوره جنگ، شرکت‌ها به شدت با دولت ادغام شدند. حسابداری مالی به ابزاری برای برنامه‌ریزی متمرکز اقتصادی تبدیل شد. حسابداران نقش کلیدی در برآورد نیازهای منابع و گزارش به دولت داشتند.

🎯 درس‌ها:

- نقش پررنگ حسابداران در مدیریت داده‌های کلان منابع
- تطبیق فرآیندهای حسابداری با برنامه‌ریزی دولتی جنگ‌محور

Mahdi.gharib.ir

نمونه‌ها و درس‌های بین‌المللی از حسابداری در زمان جنگ

۳. ایالات متحده آمریکا (جنگ ویتنام و عراق)

در جنگ‌های مدرن، ایالات متحده از سیستم‌های حسابداری پیشرفته استفاده کرد. گزارشگری لحظه‌ای هزینه‌ها، ثبت بلادرنگ تأمین تدارکات و مدیریت بودجه وزارت دفاع، از دستاوردهای مهم بود.

🎯 درس‌ها:

- استفاده از فناوری اطلاعات در گزارشگری مالی بحران
- تمرکز بر حسابرسی فوری و قابل رهگیری هزینه‌های جنگی

Mahdi.gharib.ir

نمونه‌ها و درس‌های بین‌المللی از حسابداری در زمان جنگ

۴. اوکراین در جنگ با روسیه (۲۰۲۲)

در شرایط حمله تمام‌عیار، حسابداران اوکراینی با استفاده از رایانش ابری، ثبت اطلاعات را به صورت آنلاین و غیرمتمرکز انجام دادند. همچنین سازمان‌های دولتی ساختار گزارش‌دهی دیجیتال ایجاد کردند.

🎯 درس‌ها:

- دیجیتال‌سازی کامل فرآیندهای مالی برای حفظ استمرار
- انعطاف در زمان بحران از طریق سیستم‌های ابری

نتیجه‌گیری

بررسی تجربه‌های جهانی نشان می‌دهد که انعطاف، فناوری، و یکپارچگی با سیاست‌های کلان از اصول موفقیت حسابداری در شرایط جنگی است .این تجارب می‌توانند برای ایران الگوی طراحی ساختارهای حسابداری پایدار در زمان بحران باشند

Mahdi.gharib.ir

بازسازی

نقش حسابداران در بازسازی زیرساخت‌های مالی

پس از اتمام درگیری‌ها، حسابداران نقش حیاتی در بازسازی زیرساخت‌های مالی کشور ایفا می‌کنند .این شامل فراتر از صرفاً ثبت و گزارش‌دهی است.

جذب سرمایه‌گذاری

ارائه گزارش‌های مالی معتبر برای جلب اعتماد سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی.

بازسازی سیستم بانکی

کمک به راه‌اندازی مجدد بانک‌ها و مؤسسات مالی، و ایجاد سیستم‌های پرداخت امن.

آموزش و توانمندسازی

آموزش نسل جدید حسابداران و ارتقاء دانش فنی برای نیازهای آتی.

تدوین سیاست‌های مالیاتی

مشاوره در طراحی سیستم‌های مالیاتی جدید برای تامین مالی بازسازی.

Mahdi.gharib.ir

مطالعات

مطالعات موردی: تجربیات موفق حسابداری در مناطق جنگی

۱ برلین پس از جنگ (دهه 1940)

حفظ سوابق محدود و استفاده از تخمین‌ها برای بازسازی اقتصادی.

۲ سارایوو در محاصره (دهه 1990)

حسابداران با استفاده از سیستم‌های دستی، بودجه‌بندی و کنترل منابع را در شرایط بسیار دشوار حفظ کردند.

۳ عراق پس از جنگ (دهه 2000)

نقش مهم حسابرسان در ردیابی وجوه بازسازی و مبارزه با فساد مالی.

۴ مناطق بحرانی امروز

استفاده از فناوری‌های ابری و راهکارهای از راه دور برای حفظ عملیات مالی.

Mahdi.gharib.ir

بخش اول
بخش دوم
بخش سوم
بخش چهارم

راهکار

راهکارهای عملی برای حسابداران در شرایط بحرانی

۱ انعطاف‌پذیری در روش‌ها

استفاده از روش‌های جایگزین مانند ثبت دستی، تصاویر و تخمین‌ها.

۲ اولویت‌بندی ایمنی

حفظ امنیت پرسنل و اسناد در اولویت قرار گیرد.

۳ همکاری و آموزش

اشتراک‌گذاری تجربیات و آموزش مداوم برای مواجهه با چالش‌های جدید.

۴ پایبندی به اخلاق

مقابله با فساد و حفظ شفافیت در هر شرایطی.

۵ برنامه‌ریزی برای بازسازی

نگاه به آینده و کمک به طراحی مسیر احیای اقتصادی.

Mahdi.gharib.ir

چک لیست

چک‌لیست اجرایی حسابداری در زمان جنگ

Mahdi.gharib.ir

چک‌لیست اجرایی حسابداری در زمان جنگ

تأثیر جنگ بر محیط مالی و حسابداری

- ☑ شناسایی منابع نقدی موجود و پیش‌بینی کاهش جریان‌های ورودی
- ☑ استفاده از سناریوهای مختلف برای تحلیل بودجه و هزینه‌ها
- ☑ پایش هزینه‌های نظامی، امنیتی و کاهش بودجه‌های غیرضروری
- ☑ تحلیل اختلال در زنجیره تأمین و ثبت لحظه‌ای موجودی‌ها

Mahdi.gharib.ir

نقش حسابدار در زمان بحران و جنگ

- ☑ مستندسازی دقیق تمامی فرآیندهای مالی در شرایط اضطراری
- ☑ گزارشگری سریع و قابل استناد برای تصمیم‌گیری فوری مدیریت
- ☑ تدوین سیاست‌های جدید بودجه‌بندی بر اساس اولویت‌های جنگی
- ☑ ایجاد ترازهای سناریویی برای تصمیم‌گیری در شرایط عدم قطعیت

Mahdi.gharib.ir

فرآیندهای حسابداری و گزارشگری مالی در شرایط ناپایدار

- ☑به‌روزرسانی پیوسته دارایی‌ها، بدهی‌ها و تغییرات ارزش واقعی
- ☑استفاده از استانداردهای حسابداری احتیاطی و قابل اتکا
- ☑گزارشگری خاص مالیات جنگی و هزینه‌های مستقیم بحران
- ☑تهیه گزارش عملکرد کوتاه‌مدت (هفتگی/ماهانه) برای مدیریت بحران

تطبیق ساختارهای مالیاتی، بیمه‌ای و قانونی

- ☑ بررسی معافیت‌ها و بخش‌نامه‌های مالیاتی جدید زمان جنگ
- ☑ تهیه و مستندسازی پوشش بیمه‌ای جنگی برای دارایی‌ها
- ☑ پایش و اجرای تغییرات قانونی ویژه و اضطراری
- ☑ مشاوره به مدیران برای استفاده از حمایت‌های دولتی

Mahdi.gharib.ir

Mahdi.gharib.ir

مدیریت موجودی، دارایی‌ها و سرمایه در گردش

- ☑ثبت لحظه‌ای موجودی‌ها و کاهش ضایعات
- ☑ارزیابی مجدد و کاهش ارزش دارایی‌ها در مناطق بحران‌زده
- ☑پایش نقدینگی و برنامه‌ریزی برای استفاده مؤثر از آن
- ☑مدیریت اولویت‌دار پرداخت‌ها و مطالبات

Mahdi.gharib.ir

حضور و عملکرد منابع انسانی مالی در شرایط جنگ

- ☑طراحی سیستم حضور اضطراری و شیفت‌بندی برای پرسنل حسابداری
- ☑تأمین ابزارهای ارتباطی و کاری از راه دور در صورت خطر فیزیکی
- ☑حفظ روحیه و انگیزه کارکنان با حمایت روانی و مالی
- ☑آموزش سریع کارکنان برای تصمیم‌گیری در شرایط بحرانی

Mahdi.gharib.ir

چک لیست فردی

دسته بندی	لوازم اضطراری
مواد غذایی	آب آشامیدنی، کنسرو، آجیل، بیسکویت، میوه خشک
دارو و بهداشت	داروهای شخصی، جعبه کمک‌های اولیه، ماسک، ضد عفونی‌کننده، پد بهداشتی
ابزار کاربردی	چراغ قوه + باتری، رادیو، پاوربانک، چاقو چندکاره، فندک، پتو، لباس گرم
مدارک	شناسنامه، کارت ملی، پاسپورت، کارت بیمه، پول نقد، دفترچه یادداشت
لوازم مورد نیاز ماشین	بنزین ذخیره، جعبه کمک‌های اولیه، نقشه، لاستیک زاپاس

Mahdi.gharib.ir

اتاق عملیات اظطراری

BCP
طرح تداوم کسب و کار یا طرح تداوم/استمرار تجارت چیست؟

مخفف Business Continuity Planکه به معنی طرح تداوم کسب و کار یا طرح تداوم/استمرار تجارت مشهور است در واقع به مجموعه ای از فرآیند ها و دستورالعمل ها اطلاق می شود که توسط یک سازمان پیاده سازی می شود تا سازمان بتواند بعد یا در هنگام بروز یک فاجعه به کار خود و روند فعالیتی روزمره خود همچنان ادامه دهد.

DRP
یا طرح بازیابی از فاجعه چیست ؟

Disaster Recovery Planیا DRPبه معنی طرح بازیابی از فاجعه (حادثه ، اتفاق بد ، اخ ، تخ. جنگ ...)گفته می شود و در واقع ما می توانیم از DRPبه عنوان یک زیر مجموعه از طرح کلان BCPنگاه کنیم. برای اینکه در یک سازمان ما بتوانیم یک طرح تداوم کسب و کار کامل و جامع داشته باشیم و پیاده سازی کنیم نیاز به طراحی و پیاده سازی مجموعه از DRPها داریم. DRPبر خلاف BCPکه بسیار کلان به همه مسائل نگاه می کند ، نگاه جرئی تر و دقیق تری به مشکلات دارد ، DRPها معمولا بصورت طرح های کوچک فنی برای گروه های خاص در یک سازمان طراحی و تدوین می شوند و بعضا برای هر قسمت از فعالیت های سازمانی بصورت جداگانه یک طراح بازیابی از فاجعه جداگانه ایجاد می شود.

جمع‌بندی: ۱۰ اقدام فوری برای حسابداران

۱.تدوین BCPو شناسایی بخش‌های حیاتی (حقوق، گزارش مالی، داده‌ها).

۲.رمزگذاری و پشتیبان‌گیری داده‌های مالی (کورس کلود یا سرور پشتیبان).

۳.مستندسازی لحظه‌ای خسارات و وقایع با شرح و هزینه.

۴.فعال‌سازی بیمه تجاری و تهیه پوشش وقفه فعالیت.

۵.بررسی مالیات و ثبت خسارات رسمی در اظهارنامه.

۶.ارزیابی ارزش دارایی و موجودی با استفاده از UNICAP/IFRS.

۷.راه‌اندازی گزارش‌دهی سریع برای بورس و نهادهای نظارتی.

۸.کنترل دقیق موجودی و انبارداری برای کاهش هزینه نگهداری.

۹.تضمین پرداخت حقوق کارکنان و بیمه حتی در شرایط تعطیلی.

۱۰.تأمین اضطراری برق و آب و ثبت هزینه‌ها.

تازه های حسابداری
ACCPress.com

Mahdi.gharib.ir

Mahdi.gharib.ir

منابع

۱. Deloitte (2022):بررسی تأثیر جنگ روسیه–اوکراین بر جریان نقدینگی و دارایی‌ها

۲. EY (2022) ejons.org:تحلیل مباحث مختلف حسابداری از جمله ارزیابی ادامه فعالیت

۳. IFAC/IPSAS:شفافیت در بخش عمومی و اخلاق حرفه‌ای

۴. IFAC 5: ضرورت نظارت فعال (TCWG) و بهره‌گیری از فناوری

۵.تحقیقات جنگ جهانی (Antonelli، Turzyński و همکاران): کاربرد حسابداری به‌عنوان ابزار کنترل جنگی um.edu.mt

۶.سایت https://tosinso.com/

روش های ارتباطی با مدرس

mahdi.gharib.ir

@ir_einvoice

کانال پرسش و پاسخ پایانه فروشگاهی و سامانه مودیان

به اهتمام:
مهدی غریب

سپاس از بذل توجه شما

Thank you for your attention

Mahdi.gharib.ir